

**ЛЬВІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ДАНИЛА ГАЛИЦЬКОГО**

Кафедра патологічної анатомії та судової медицини

ЗАТВЕРДЖУЮ
Перший проректор
з науково-педагогічної роботи
доцент Ірина СОЛОНИНКО

2023 р.

**РОБОЧА НАВЧАЛЬНА ПРОГРАМА
дисципліни
«СЕКЦІЙНИЙ КУРС»
підготовки фахівців другого (магістерського) рівня вищої освіти**

OK40.2
галузі знань 22 «Охорона здоров'я»
спеціальності 228 «Педіатрія»

Обговорено та ухвалено
на методичному засіданні кафедри
патологічної анатомії та судової медицини
Протокол № 9
від «14» березня 2023 р.
Завідувач кафедри
Професор Юрій ПОСПИШІЛЬ

Затверджено
профільною методичною комісією
з медико-біологічних дисциплін
Протокол № 2
від «23» березня 2023 р.
Голова профільної методичної комісії
Професор Олександр ЛУЦИК

Львів-2023

РОЗРОБНИКИ ПРОГРАМИ:

- Доцент кафедри патологічної анатомії та судової медицини к.мед.н. М.І.Серветник
- Асистент кафедри патологічної анатомії та судової медицини В.В.Вовк

РЕЦЕНЗЕНТИ:

Професор, д.мед.н. М.С. Регеда

Професор, д.мед.н. О.Р. Піняжко

1. Вступ

Програма з дисципліни «**Секційний курс**» для підготовки фахівців другого (магістерського) рівня вищої освіти, які навчаються за спеціальністю 228 «Педіатрія», галузі знань 22 «Охорона здоров'я», реалізується у IX-X семестрах 5-го року навчання.

Програма складена у відповідності з наступними нормативними документами затвердженими МОЗ України 24.03.2015.: Закон України “Про вищу освіту” від 01.07.2014 № 1556-VII, наказу МОН України № 47 від 26.01.2015 “Про особливості формування навчальних планів на 2015/2016 н.р.”, зареєстрованого в Міністерстві юстиції України 04.02.2015 за № 132/26577, листів МОН України від 20.01.2015 №1/9-19 “Щодо організації атестації здобувачів вищої освіти та організації освітнього процесу ”, від 13.03.2015 №1/9-126 “Щодо особливостей організації освітнього процесу та формування навчальних планів у 2015/2016 навчальному році ”, листів МОЗ України від 24.03.2015 №08.01-47/8986 та від 16.04.2015 №08.01-47/12037 “Про затвердження скорегованих навчальних планів додипломної підготовки фахівців галузей знань 1201 “Медицина” та 1202 “Фармація”, освітньо-професійної програми «Педіатрія» другого (магістерського) рівня вищої освіти за спеціальністю 228 «Педіатрія» галузі знань 22 «Охорона здоров'я» (рішення Вченої ради ЛНМУ ім. Данила Галицького від 15.02.2023 р. (протокол № 1-ВР)) та наказу № 656-з від 15.02.2023 про введення в дію освітньо-професійної програми «Педіатрія» від 01.09.2023 р.

Основне призначення навчальної дисципліни "**Секційний курс**" - оволодіння студентами методом клініко-анатомічного аналізу біопсійного, операційного та секційного матеріалу і принципами формулювання діагнозу, технікою розтину та оформлення патологоанатомічної документації. Протягом курсу студенти знайомляться зі структурою патологоанатомічної служби, яка є невід'ємною складовою частиною системи охорони здоров'я в Україні. Патологоанатомічна служба спрямована на підвищення якості лікувально-діагностичної та профілактичної роботи і її удосконалення регламентовано наказом № 1877 від 06.09.2021 року МОЗ України „Про затвердження порядку проведення патологоанатомічного розтину”, а також наказом № 179 від 29.03.2006 року «Про затвердження інструкції з визначення критеріїв перинатального періоду живонародженості та мертвонародженості. Порядок реєстрації живонароджених і мертвонароджених».

"**Секційний курс**" як навчальна дисципліна закладає основи знання про організацію патологоанатомічної служби та її призначення, надає знання морфологічних і клінічних проявів хвороб на всіх етапах їх розвитку, узагальнює навички клініко-анатомічного аналізу, синтетичного аналізу діагностичних ознак хвороб і правильного їх тлумачення в причинно-наслідкових співвідношеннях, що є необхідним для подальшої фахової діяльності. Видами навчальної діяльності студентів згідно з навчальним планом є практичні заняття та самостійна робота студентів (СРС).

Предметом вивчення навчальної дисципліни є поглиблене вивчення морфологічного підґрунтя, клінічних проявів, ускладнень та наслідків терапевтичних, хірургічних, інфекційних хвороб з метою засвоєння фундаментальних основ медицини та клінічної картини захворювань із подальшим використанням отриманих знань у практичній роботі лікаря.

Міждисциплінарні зв'язки: вивчення дисципліни базується на отриманих студентами знаннях з курсу патоморфології, патофізіології, судової медицини, терапії, хірургічних хвороб, інфекційних захворювань, педіатрії, акушерства та гінекології, урології, онкології, та інтегрується з цими дисциплінами; це передбачає формування умінь застосувати отримані знання та практичні навички з секційного курсу в процесі подальшого навчання та у майбутній професійній діяльності.

1. Мета та завдання навчальної дисципліни

1.1. Метою вивчення дисципліни - є поглиблення і систематизація знань про організацію та призначення патолого-анатомічної служби, прижиттєву патоморфологічну діагностику, навички аналізу та попередження діагностично-лікувальних помилок, а також видача лікарського свідоцтва про смерть.

1.2. Основними завданнями вивчення дисципліни "Секційний курс" є:

- Засвоєння основ знання про організацію патологоанатомічної служби та її призначення.
- Засвоєння сучасних методів морфологічного дослідження.
- Визначення значення клініко-анатомічного аналізу як методу знань обставин виникнення захворювань, особливостей їх перебігу, причин та механізмів смерті, їх розвитку (морфогенез), структурних основ одужання, ускладнень та наслідків хвороб
- Засвоєння структури клінічного та патологоанатомічного діагнозів (основне захворювання, ускладнення його, супутні захворювання, причина смерті), а також поняття: комбіноване основне захворювання, конкуруюче, поєднане та фонове з застосуванням Міжнародної статистичної класифікації хвороб.
- Вивчення варіантів патоморфозу захворювань, що виникають у зв'язку з умовами життя людини, що змінюються, та внаслідок різноманітних лікувальних заходів (патологія терапії);
- Трагування причин патоморфозу захворювань та етіологію, клінічні та патоморфологічні прояви ятрогенної патології.

1.3. В результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен

знати:

- Визначення основних завдань патологоанатомічної служби України.
- Висвітлення основ прозекторської справи: від зовнішнього вигляду трупа, техніки його розтину до формулювання заключного діагнозу.
- Вивчення біопсійного, операційного матеріалу, посліду.
- Визначення ролі лікувально-контрольних комісій, клініко-анатомічних конференцій та комісій по вивченню смертельних наслідків.
- Ознайомлення з відповідною документацією по заповненню лікарського свідоцтва про смерть, лікарського свідоцтва про перинатальну смерть, а також направлень на патологоанатомічне дослідження операційного та біопсійного матеріалів.

вміти:

- визначити завдання патологоанатомічного бюро, централізованої прозектури і патологоанато-мічного відділення центральної районної лікарні;
- встановити причини виникнення (етіологія), механізми розвитку (патогенез), морфологічні основи цих механізмів (морфогенез), наслідки хвороб, а саме одужання та його механізми (саногенез), ускладнення, а також механізми смерті (танатогенез). Виявити діагностичні помилки та заповнити лікарське свідоцтво про смерть;
- формулювати патологоанатомічний діагноз із зазначенням основного захворювання, ускладнень, супутніх захворювань та причин смерті;
- звернути увагу на зміни у перебігу та патоморфології хвороб (патоморфоз), та хвороб, що розвиваються внаслідок діяльності лікаря (ятрогенія);
- інтерпретувати різні види біопсійного та операційного матеріалу;
- визначити роль клініко-анатомічних конференцій, лікувально-контрольної комісії та комісії по вивченню смертельних наслідків.

1.4. Компетентності та результати навчання, формуванню яких сприяє дисципліна "Секційний курс"

Згідно з вимогами Стандарту вищої освіти дисципліна забезпечує набуття студентами **компетентностей**:

- **інтегральна**: здатність розв'язувати складні задачі, у тому числі дослідницького та інноваційного характеру у сфері медицини; здатність продовжувати навчання з високим ступенем автономії.

- **загальні**:

- здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу;
- здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями;
- здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях;
- знання та розуміння предметної галузі та розуміння професійної діяльності;
- здатність до адаптації та дії в новій ситуації;
- здатність приймати обґрунтовані рішення;
- здатність працювати в команді;
- здатність до міжособистісної взаємодії;
- здатність спілкуватись іноземною мовою;
- здатність використовувати інформаційні і комунікаційні технології;
- здатність до пошуку, опрацювання та аналізу інформації з різних джерел;
- визначеність і наполегливість щодо поставлених завдань і взятих обов'язків;
- усвідомлення рівних можливостей та гендерних проблем;
- здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.

– **спеціальні (фахові, предметні)**:

- здатність збирати медичну інформацію про пацієнта і аналізувати клінічні дані;
- здатність до визначення необхідного переліку лабораторних та інструментальних досліджень та оцінки їх результатів;
- здатність до встановлення попереднього та клінічного діагнозу захворювання;
- здатність розв'язувати медичні проблеми у нових або незнайомих середовищах за наявності неповної або обмеженої інформації з урахуванням аспектів соціальної та етичної відповідальності;
- здатність до ведення медичної документації, в тому числі електронних форм;
- здатність до оцінювання впливу навколишнього середовища, соціально-економічних та біологічних детермінант на стан здоров'я індивідуума, сім'ї, популяції;
- здатність до проведення аналізу діяльності лікаря, підрозділу, закладу охорони здоров'я, забезпечення якості медичної допомоги і підвищення ефективності використання медичних ресурсів;
- зрозуміло доносити власні знання, висновки та аргументацію з проблем охорони здоров'я та дотичних питань до фахівців і нефахівців, зокрема до осіб, які навчаються;
- здатність управляти робочими процесами у сфері охорони здоров'я, які є складними, непередбачуваними та потребують нових стратегічних підходів;
- здатність розробляти і реалізовувати наукові та прикладні проекти у сфері охорони здоров'я;
- дотримання етичних принципів при роботі з пацієнтами, лабораторними тваринами;
- дотримання професійної та академічної доброчесності, нести відповідальність за достовірність отриманих наукових результатів.

Деталізація компетентностей відповідно до дескрипторів НРК у формі «Матриці компетентностей».

Матриця компетентностей

№ зп	Компетентність	Знання	Уміння	Комунікація	Автономія та відповідальність
Інтегральна компетентність					
Здатність розв'язувати складні задачі, у тому числі дослідницького та інноваційного характеру у сфері медицини; здатність продовжувати навчання з високим ступенем автономії					
Загальні компетентності					
1.	Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу (ЗК1)	Знати способи аналізу, синтезу та подальшого сучасного навчання	Вміти проводити аналіз інформації, приймати обґрунтовані рішення, вміти набувати сучасні знання	Здатність до ефективної комунікації у ході аналітично-синтетичної діяльності	Нести відповідальність за проведений аналіз набутих сучасних знань та їх синтез

2.	Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями (ЗК2)	Знати способи подальшого навчання з метою отримання сучасних знань	Вміти проводити аналіз отриманої інформації, приймати обґрунтовані рішення, вміти набувати сучасні знання	Встановлювати відповідні зв'язки для досягнення цілей	Нести відповідальність за своєчасне набуття сучасних знань
3.	Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях (ЗК3)	Мати знання відповідного рівня з теоретичних та клінічних дисциплін	Вміти застосовувати знання з медичних дисциплін у практичних ситуаціях	Здатність ефективно формувати комунікаційну стратегію у професійній діяльності; здатність до обміну професійними знаннями	Нести відповідальність за правильність застосування відповідних знань у практичних ситуаціях
4.	Знання та розуміння предметної галузі та розуміння професійної діяльності (ЗК4)	Знати та розуміти предметну галузь, розуміти базисні принципи професійної діяльності	Вміти використовувати отримані знання з предметної галузі та їх розуміння у професійній діяльності	Здатність ефективно формувати комунікаційну стратегію у професійній діяльності	Бути відповідальним за знання та розуміння предметної галузі та розуміння принципів професійної діяльності
5.	Здатність до адаптації та дії в новій ситуації (ЗК5)	Знати способи адаптації та дії в нових ситуаціях	Вміти обирати способи пристосування та дії в нових ситуаціях	Використовувати можливості комунікації з метою пристосування та дії у нових умовах	Нести відповідальність за вчасне пристосування та дії у нових ситуаціях
6.	Здатність приймати обґрунтовані рішення (ЗК6)	Володіти знаннями відповідного рівня для прийняття обґрунтованих рішень	Вміти обґрунтовувати прийняті рішення	Здатність до ефективної комунікації в межах професійної команди з метою прийняття обґрунтованих рішень	Нести відповідальність за прийняті рішення
7.	Здатність працювати в команді (ЗК7)	Знати тактики та стратегії спілкування, закони та способи комунікативної поведінки	Вміти обирати способи та стратегії спілкування для забезпечення ефективної командної роботи	Використовувати стратегії спілкування та навички міжособистісної взаємодії	Нести відповідальність за вибір та тактику способу комунікації
8.	Здатність до міжособистісної взаємодії (ЗК8)	Знати тактики та стратегії спілкування, закони та способи комунікативної поведінки	Вміти обирати способи та стратегії спілкування для забезпечення ефективної міжособистісної взаємодії	Використовувати стратегії спілкування та навички міжособистісної взаємодії	Нести відповідальність за результати міжособистісної взаємодії
9.	Здатність спілкуватись іноземною мовою (ЗК9)	Мати базові знання іноземної мови	Вміти застосовувати знання іноземною мовою як в усному мовленні, так і письмово	Використовувати іноземну мову у професійній діяльності	Нести відповідальність за рівень володіння іноземною мовою, за постійний розвиток професійних знань.
10	Здатність використовувати інформаційні та комунікаційні технології (ЗК10)	Мати глибокі знання в галузі інформаційних і комунікаційних технологій, що застосовуються у професійній діяльності	Вміти використовувати інформаційні та комунікаційні технології у професійній галузі, що потребує оновлення та інтеграції знань	Використовувати інформаційні та комунікаційні технології у професійній діяльності	Нести відповідальність за розвиток професійних знань та умінь у галузі інформаційних та комунікативних технологій

11	Здатність до пошуку, опрацювання та аналізу інформації з різних джерел (ЗК11)	Знати пошукові платформи для отримання відповідної фахової інформації	Вміти забезпечувати якісний пошук джерел інформації, опрацювати та аналізувати отримані дані	Встановлювати зв'язки для забезпечення якісного виконання пошуку необхідної інформації, її опрацювання та аналізу	Нести відповідальність за результати пошуку, опрацювання та аналізу фахової інформації
12	Визначеність і наполегливість щодо поставлених завдань і взятих обов'язків (ЗК12)	Знати обов'язки та шляхи виконання поставлених завдань	Вміти визначити мету та завдання бути наполегливим та сумлінним при виконанні обов'язків	Встановлювати міжособистісні зв'язки для ефективного виконання завдань та обов'язків	Відповідати за якісне виконання поставлених завдань; відповідати за виконання взятих зобов'язань
13	Усвідомлення рівних можливостей та гендерних проблем (ЗК13)	Знати про рівні можливості та усвідомлювати гендерні проблеми	Вміти дотримуватись рівних можливостей та вміти уникати гендерних проблем	Встановлювати рівні можливості та розуміти ймовірні гендерні проблеми в ході виконання завдань	Нести відповідальність за дотримання рівних можливостей та уникнення ймовірних гендерних проблем
15	Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя (ЗК15)	Знати про необхідність зберігання та примноження моральних, культурних та наукових цінностей, базуючись на розумінні історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця в загальній системі знань про природу і суспільство, розвиток суспільства, техніки та технологій	Зберігати та примножувати моральні, культурні та наукові цінності, виходячи із розуміння історії та закономірностей розвитку предметної галузі та її місця в загальній системі знань про природу	Використовувати всі можливості для збереження та примноження моральних, культурних та наукових надбань	Нести відповідальність за зберігання та примноження моральних, культурних та наукових цінностей, виходячи із розуміння значення предметної галузі як науки та її місця у загальній системі природничих знань

Спеціальні (фахові, предметні) компетентності

1	Здатність збирати медичну інформацію про пацієнта і аналізувати клінічні дані (ФК1)	Знати способи отримання медичної інформації про пацієнта, володіти знаннями стосовно аналізу клінічних даних	Вміти збирати відповідну медичну інформацію про пацієнта та аналізувати клінічні дані	Вміти налагоджувати комунікативні зв'язки з пацієнтом з метою отримання необхідної медичної інформації про нього	Нести відповідальність за отриману медичну інформацію у кожному конкретному випадку; відповідати за правильність аналізу клінічних даних
2	Здатність до визначення необхідного переліку лабораторних та інструментальних досліджень та оцінки їх результатів (ФК2)	Знати про необхідні лабораторні та інструментальні методи досліджень	Вміти визначити необхідний перелік лабораторних та інструментальних методів досліджень; вміти оцінювати їх результати	Використовувати способи комунікації у процесі визначення необхідного переліку лабораторних та інструментальних методів досліджень, а також у процесі оцінювання їх результатів	Нести відповідальність за обраний перелік необхідних лабораторних та інструментальних методів дослідження, а також за оцінювання їх результатів

3	Здатність до встановлення попереднього та клінічного діагнозу захворювання (ФК3)	Мати спеціалізовані (фахові) знання, необхідні для встановлення попереднього та клінічного діагнозів захворювання	Вміти формулювати попередній та клінічний діагнози захворювання	Вміти ефективно комунікувати з іншими членами професійної команди з метою встановлення правильного попереднього та клінічного діагнозів захворювання	Нести відповідальність за встановлений попередній та клінічний діагнози захворювання
11	Здатність розв'язувати медичні проблеми у нових або незнайомих середовищах за наявності неповної або обмеженої інформації з урахуванням аспектів соціальної та етичної відповідальності (ФК11)	Володіти знаннями про способи розв'язання медичних проблем у нових або незнайомих ситуаціях при неповній або обмеженій інформації; знати та розуміти аспекти соціальної та етичної відповідальності	Вміти розв'язувати медичні проблеми у нових або незнайомих середовищах за наявності неповної або обмеженої інформації з урахуванням аспектів соціальної та етичної відповідальності	Вміти ефективно комунікувати з метою вирішення певних медичних проблем у незнайомих середовищах або за умов обмеженої інформації	Нести відповідальність за вирішення медичних проблем у нових або незнайомих ситуаціях при неповній або обмеженій інформації; знати та розуміти аспекти соціальної та етичної відповідальності
16	Здатність до ведення медичної документації, в тому числі електронних форм (ФК16)	Знати правила ведення медичної документації, в т.ч. електронних форм	Вміти вести медичну документацію, в т.ч. в електронній формі	Вміти налагоджувати ефективну комунікацію з метою правильного ведення медичної документації	Нести відповідальність за заповнену медичну документацію, в т.ч. в електронній формі
17	Здатність до оцінювання впливу навколишнього середовища, соціально-економічних та біологічних детермінант на стан здоров'я індивідуума, сім'ї, популяції (ФК17)	Знати про можливі наслідки впливу навколишнього середовища, соціально-економічних та біологічних детермінант на здоров'я людини, сім'ї, популяції	Вміти виявляти та оцінювати наслідки впливу навколишнього середовища, соціально-економічних та біологічних детермінант на здоров'я людини, сім'ї, популяції	Вміти налагоджувати комунікацію з пацієнтами з метою оцінки наслідків впливу навколишнього середовища, соціально-економічних та біологічних детермінант на здоров'я людини, сім'ї, популяції	Нести відповідальність за оцінювання наслідків впливу навколишнього середовища, соціально-економічних та біологічних детермінант на здоров'я людини, сім'ї, популяції
18	Здатність до проведення аналізу діяльності лікаря, підрозділу, закладу охорони здоров'я, забезпечення якості медичної допомоги і підвищення ефективності використання медичних ресурсів (ФК18)	Володіти знаннями про проведення аналізу діяльності лікаря, підрозділу, закладу охорони здоров'я, забезпечення якості медичної допомоги і підвищення ефективності використання медичних ресурсів	Вміти аналізувати діяльність лікаря, підрозділу, закладу охорони здоров'я, забезпечення якості медичної допомоги і підвищення ефективності використання медичних ресурсів	Вміти комунікувати з метою проведення аналізу діяльності лікаря, підрозділу, закладу охорони здоров'я, забезпечення якості медичної допомоги і підвищення ефективності використання медичних ресурсів	Нести відповідальність за проведений аналіз діяльності лікаря, підрозділу, закладу охорони здоров'я, забезпечення якості медичної допомоги і підвищення ефективності використання медичних ресурсів
21	Зрозуміло доносити власні знання, висновки та аргументацію з проблем охорони здоров'я та дотичних питань	Володіти знаннями про способи донесення власних знань, висновків та аргументацій з проблем охорони здоров'я та дотичних	Вміти зрозуміло доносити власні знання, висновки та аргументацію з проблем охорони здоров'я та дотичних питань до фахівців і	Налагоджувати комунікацію з метою зрозумілого викладу власних знань, висновків та аргументацій з проблем охорони	Нести відповідальність за донесені до фахівців та нефаківців власні знання, висновки та аргументації з

	до фахівців і нефахівців, зокрема до осіб, які навчаються (ФК21)	питань до фахівців і нефахівців зокрема до осіб, які навчаються	нефахівців, зокрема до осіб, які навчаються	здоров'я та дотичних питань до фахівців і нефахівців, зокрема до осіб, які навчаються	проблем охорони здоров'я
22	Здатність управляти робочими процесами у сфері охорони здоров'я, які є складними, непередбачуваними та потребують нових стратегічних підходів (ФК22)	Знати способи та методи управління робочими процесами у сфері охорони здоров'я, які є складними, непередбачуваними та потребують нових стратегічних підходів	Вміти управляти робочими процесами у сфері охорони здоров'я, які є складними, непередбачуваними та потребують нових стратегічних підходів	Налагоджувати комунікацію з метою ефективного управління складними та непередбачуваними робочими процесами в ОЗ	Нести відповідальність за результати управління складними та непередбачуваними робочими процесами в ОЗ, які потребують нових стратегічних підходів
23	Здатність розробляти і реалізовувати наукові та прикладні проекти у сфері охорони здоров'я (ФК23)	Знати основні етапи реалізації наукових та прикладних проектів у сфері охорони здоров'я	Вміти застосовувати спеціалізовані знання на різних етапах розробки та реалізації наукових та прикладних проектів у сфері охорони здоров'я	Вміти ефективно комунікувати на різних етапах розробки та реалізації наукових та прикладних проектів у сфері охорони здоров'я	Нести відповідальність за розробку та реалізацію наукових і прикладних проектів у сфері охорони здоров'я
24	Дотримання етичних принципів при роботі з пацієнтами, лабораторними тваринами (ФК24)	Знати про етичні принципи при роботі з пацієнтами та лабораторними тваринами	Вміти застосовувати принципи етики при роботі з пацієнтами, лабораторними тваринами	Обґрунтовано використовувати принципи етики при роботі з пацієнтами, лабораторними тваринами	Нести відповідальність за дотримання етичних принципів при роботі з пацієнтами, лабораторними тваринами
25	Дотримання професійної та академічної доброчесності, нести відповідальність за достовірність отриманих наукових результатів (ФК25)	Знати про необхідність дотримання принципів професійної та академічної доброчесності, відповідальності за достовірність отриманих наукових результатів	Вміти застосовувати принципи професійної та академічної доброчесності, відповідальності за достовірність отриманих наукових результатів	Обґрунтовано використовувати принципи професійної та академічної доброчесності, відповідальності за достовірність отриманих наукових результатів	Нести відповідальність за дотримання принципів професійної та академічної доброчесності, достовірності отриманих наукових результатів

Програмні результати навчання, визначені стандартом вищої освіти спеціальності

№	Програмні результати навчання	Загальні компетентності	Фахові компетентності
ПРН1	Мати ґрунтовні знання із структури професійної діяльності. Вміти здійснювати професійну діяльність, що потребує оновлення та інтеграції знань. Нести відповідальність за професійний розвиток, здатність до подальшого професійного навчання з високим рівнем автономності	ЗК1, ЗК2, ЗК3, ЗК4, ЗК6	ФК1, ФК2, ФК3
ПРН2	Розуміння та знання фундаментальних і клінічних біомедичних наук на рівні, достатньому для вирішення професійних задач у сфері охорони здоров'я	ЗК1, ЗК2, ЗК3, ЗК4, ЗК5	ФК1, ФК2, ФК3, ФК11, ФК22
ПРН3	Спеціалізовані концептуальні знання, що включають наукові здобутки у сфері охорони здоров'я і є основою для проведення досліджень, критичне осмислення проблем у сфері медицини та дотичних до неї міждисциплінарних проблем	ЗК1, ЗК2, ЗК3, ЗК4	ФК18, ФК23, ФК24, ФК25

ПРН4	Виділяти та ідентифікувати провідні клінічні симптоми та синдроми (за списком 1); за стандартними методиками, використовуючи дані анамнезу хворого, обстеження хворого, знання про людину, її органи та системи, встановлювати попередній діагноз захворювання (за списком 2).	ЗК1, ЗК2, ЗК3, ЗК4	ФК1, ФК2, ФК3, ФК16
ПРН7	Призначати та аналізувати додаткові (обов'язкові та додаткові) методи обстеження (лабораторні, функціональні та/або інструментальні) для пацієнтів із захворюваннями органів і систем організму для проведення диференційної діагностики	ЗК1, ЗК2, ЗК3, ЗК4	ФК1, ФК2, ФК3, ФК16
ПРН21	Знаходити необхідну інформацію у професійній літературі та базах даних інших джерел, аналізувати, оцінювати та адекватно застосовувати цю інформацію	ЗК1, ЗК10, ЗК11	ФК3
ПРН23	Оцінювати вплив довкілля на стан здоров'я людини для оцінки захворюваності населення	ЗК4, ЗК6, ЗК12	ФК17, ФК23
ПРН27	Вільно спілкуватися державною та англійською мовою як усно так і письмово для обговорення професійної діяльності, досліджень та проектів	ЗК9	ФК23
ПРН28	Приймати ефективні рішення з проблем охорони здоров'я, оцінювати потрібні ресурси, враховувати соціальні, економічні та етичні наслідки	ЗК3, ЗК4, ЗК6, ЗК7, ЗК8, ЗК13, ЗК15	ФК11, ФК17, ФК21, ФК22

2. Інформаційний обсяг навчальної дисципліни

Тема 1. Завдання і методи патологоанатомічної служби та її місце у системі охорони здоров'я України (наказом № 1877 від 06.09.2021 року МОЗ України „ Про затвердження порядку проведення патологоанатомічного розтину”, а також наказ № 179 від 29.03.2006 року «Про затвердження інструкції з визначення критеріїв перинатального періоду живонародженості та мертвонародженості. Порядок реєстрації живо- і мертвонароджених»). Основні завдання патологоанатомічного бюро, централізованої прозектури й патологоанатомічного відділення центральної районної лікарні. Посадові вимоги до лікаря патологоанатома і персоналу відділення. Обладнання та оснащення патологоанатомічного відділення. Деонтологічні та етичні аспекти у патологоанатомічній практиці.

Розтин померлого. Порядок розтину трупів у лікувально-профілактичних закладах. Особливості розтину немовляти. Збереження органів після розтину. Дослідження органів після розтину. Бальзамування і прибирання трупа. Основна патологоанатомічна документація. Протокол патологоанатомічного розтину, його складові частини - патологоанатомічного діагнозу та патологоанатомічного епікризу (співставлення клінічного і патологоанатомічного діагнозів, висновок про причину смерті, дефекти діагностики і лікування).

Тема 2. Побудова патологоанатомічного діагнозу, варіанти комбінованого основного захворювання (варіанти поєднаних, комбінованих та фонового захворювань). Визначення основного захворювання, ускладнень, супутніх захворювань. Варіанти формулювання патологоанатомічного діагнозу у випадках різних захворювань, в тому числі інфекційних з врахуванням особливостей перебігу і патоморфологічної картини обумовлених новими штамами збудника (ГРВІ, COVID-19 та інших вірусних захворювань) та у випадках перинатальної патології. Правила та порядок заповнення лікарського свідоцтва про смерть та лікарського свідоцтва про перинатальну смерть. Поняття основна та безпосередня причина смерті.

Тема 3. Визначення понять патоморфоз, ятрогенія (друга хвороба). Особливості перебігу захворювань. та порівняння його з клінічним. Причини неправильних клінічних діагнозів

(об'єктивні, суб'єктивні). Категорії розбіжності діагнозів: Р-1, Р-2, Р-3 (додаток № 8 до наказу МОЗ України від 12.05.1992 року № 81) Значення розбіжності діагнозів для хворого.

Підготовка і проведення засідання лікувально-контрольної комісії, комісії по вивченню смертельних наслідків та клініко-анатомічної конференції. Загально-лікарняні, відділкові та профільні клініко-анатомічні конференції, як вид спільної діяльності патологоанатомів і клініцистів та їх задачі. Термін і порядок проведення конференцій. Характер матеріалу, що відбирається на конференцію. Роль патологоанатома в проведенні клініко-анатомічних конференцій, лікувально-контрольних комісій та комісій по вивченню смертельних наслідків.

Тема 4. Метод дослідження біопсійного та операційного матеріалу. Правила дослідження біопсійного, операційного і цитологічного матеріалу. Роль сучасних морфологічних методів дослідження в діагностиці захворювань. Правила скерування об'єктів для дослідження в патологоанатомічне відділення. Обробка матеріалу, отриманого з різних органів та патологічних утворень. Термін виконання біопсій. Границі забору біопсій. Форма відповіді патологоанатома на біопсію. Термін зберігання гістологічних препаратів біопсій.

3. Структура навчальної дисципліни. Опис навчального плану з дисципліни "Секційний курс" для студентів медичного факультету за спеціальністю 228 "Педіатрія"

Структура навчальної дисципліни	Кількість кредитів, годин, з них			СРС	Рік навчання семестр	Вид контролю
	Всього	Аудиторних				
		Лекцій	Практичних занять			
"Секційний курс"	0,5 кредиту - 15 год	-	8	7	5 курс (IX, X семестри)	Залік

Тема	Лекції	Практичні заняття	СРС	Індивідуальна СРС
Розділ 1 " Секційний курс"				
1. Завдання і методи патологоанатомічної служби та її місце у системі охорони здоров'я України (наказом № 1877 від 06.09.2021 року МОЗ України „ Про затвердження порядку проведення патологоанатомічного розтину", а також наказ № 179 від 29.03.2006 року «Про затвердження інструкції з визначення критеріїв перинатального періоду живонародженості та мертвонародженості»). Порядок реєстрації живо- і мертвонароджених. Основна патологоанатомічна документація. Вивчення історії хвороби, показовий розтин. Протокол розтину: основні вимоги, складові частини, правила написання.	-	2	2	-

2. Побудова патологоанатомічного діагнозу, варіанти комбінованого основного захворювання (варіанти поєднаних, комбінованих та фонового захворювань). Визначення основного захворювання, ускладнень, супутніх захворювань. Варіанти формулювання патологоанатомічного діагнозу у випадках різних захворювань, в тому числі інфекційних з врахуванням особливостей перебігу і патоморфологічної картини обумовлених новими штамами збудника (ГРВІ, COVID-19 та інших вірусних захворювань) та у випадках перинатальної патології. Правила та порядок заповнення лікарського свідоцтва про смерть та лікарського свідоцтва про перинатальну смерть. Поняття основна та безпосередня причина смерті.	-	2	2	-
3. Визначення понять патоморфоз, ятрогенія (друга хвороба), їх місце у діагнозі. Принципи порівняння клінічного та патологоанатомічного діагнозів. Причини неправильних клінічних діагнозів (об'єктивні, суб'єктивні). Категорії розбіжності діагнозів: Р-1, Р-2, Р-3. Підготовка і проведення засідання лікувально-контрольної комісії, комісії по вивченню смертельних наслідків та клініко-анатомічної конференції.	-	2	2	
4. Метод біопсійного та операційного дослідження матеріалу. Значення методу прижиттєвої морфологічної діагностики – біопсії. Види біопсій. Методи фіксації та дослідження матеріалу, приготування мікроскопічних препаратів. Основні та додаткові методи гістологічного дослідження (гістохімічне, імуноморфологічне, електронна мікроскопія). Правила забору та скерування матеріалу на гістологічне дослідження.	-	2	1	
Разом за розділом	-	8	7	
Всього годин 15/0,5 кредиту	-	8	7	
Підсумковий контроль				Залік

4. Тематичний план практичних занять з дисципліни " Секційний курс "

№ з.п.	ТЕМА	К-кість годин
1	Завдання і методи патологоанатомічної служби та її місце у системі охорони здоров'я України (наказом № 1877 від 06.09.2021року МОЗ України „ Про затвердження порядку проведення патологоанатомічного розтину", а також наказ № 179 від 29.03.2006 року «Про затвердження інструкції з визначення критеріїв перинатального періоду живонародженості та мертвонародженості»). Порядок реєстрації живо- і мертвонароджених. Основна патологоанатомічна документація. Вивчення історії хвороби, показовий розтин. Протокол розтину: основні вимоги, складові частини, правила написання.	2
2	Побудова патологоанатомічного діагнозу, варіанти комбінованого основного захворювання (варіанти поєднаних, комбінованих та фонового захворювань). Визначення основного захворювання, ускладнень, супутніх захворювань. Варіанти формулювання патологоанатомічного діагнозу у випадках різних захворювань, в тому числі інфекційних з врахуванням особливостей перебігу і патоморфологічної картини обумовлених новими штамами збудника (ГРВІ, COVID-19 та інших вірусних захворювань) та у випадках перинатальної патології. Правила та порядок заповнення лікарського свідоцтва про смерть та лікарського свідоцтва про перинатальну смерть. Поняття основна та безпосередня причина смерті.	2

3	Визначення понять патоморфоз, ятрогенія (друга хвороба), їх місце у діагнозі. Принципи порівняння клінічного та патологоанатомічного діагнозів. Причини неправильних клінічних діагнозів (об'єктивні, суб'єктивні). Категорії розбіжності діагнозів: Р-1, Р-2, Р-3. Підготовка і проведення засідання лікувально-контрольної комісії, комісії по вивченню смертельних наслідків та клініко-анатомічної конференції.	2
4	Метод біопсійного та операційного дослідження матеріалу. Значення методу прижиттєвої морфологічної діагностики – біопсії. Види біопсій. Методи фіксації та дослідження матеріалу, приготування мікроскопічних препаратів. Основні та додаткові методи гістологічного дослідження (гістохімічне, імуноморфологічне, електронна мікроскопія). Правила забору та скерування матеріалу на гістологічне дослідження.	2
	РАЗОМ	8
	Кількість годин практичних занять з дисципліни	8

Форма контролю – залік (1 год).

5. Самостійна робота студентів (СРС)

№ зп	ТЕМА	Кількість годин	Види контролю
1.	Оформлення протоколу розтину	2	Поточний контроль на практичних заняттях
2.	Деонтологічні та етичні аспекти у патологоанатомічній практиці.	1	-“-
3.	Складання патологоанатомічного діагнозу, вирішення патологоанатомічних задач. Робота з МКХ Х перегляду (1995 р.) згідно патологоанатомічного діагнозу розтину.	2	-“-
4.	Оформлення лікарського свідоцтва про смерть та лікарського свідоцтва про перинатальну смерть.	2	-“-
	РАЗОМ	7	

6. Методи навчання

Програма дисципліни структурована на один модуль, до складу якого входить один змістовий модуль. Обсяг навчального навантаження студентів описаний у кредитах ECTS - залікових кредитах, які зараховуються студентам при успішному засвоєнні ними відповідного модулю (залікового кредиту).

Видами навчальної діяльності студентів згідно з навчальним планом є: а) практичні заняття, б) самостійна робота студентів (СРС).

Практичні заняття передбачають:

1) вивчення студентами організаційної структури патологоанатомічної служби та наказів МОЗ України, які регламентують її роботу, в тому числі знання документації патологоанатомічного бюро і патологоанатомічних відділень;

2) участь у розтині та оформлення протоколу патологоанатомічного розтину, знання порядку заповнення та видачі лікарського свідоцтва про смерть, лікарського свідоцтва про перинатальну смерть;

3) правила дослідження біопсійного й операційного, цитологічного матеріалу, межі біопсій, форму відповіді патологоанатома на біопсію;

4) участь у клініко-анатомічній конференції, підготовку та проведення її, задачі лікувально-контрольних комісій і комісії по вивченню смертельних наслідків та клініко-анатомічної конференції;

5) знання деонтологічних та етичних аспектів в патологоанатомічній практиці.

На кожному практичному занятті студент відповідає на тести за темою даного практичного заняття, стандартизовані питання, знання яких необхідні для розуміння поточної теми; демонструє знання і вміння відповідно до теми практичного заняття.

7. Методи контролю

Поточна навчальна діяльність студентів контролюється на практичних заняттях у відповідності з конкретними цілями та під час індивідуальної роботи викладача зі студентами.

Поточний контроль здійснюється на кожному практичному занятті відповідно конкретним цілям теми, а також під час індивідуальної роботи викладача зі студентом для тих тем, які студент опрацьовує самостійно і вони не входять до структури практичного заняття. Рекомендується застосовувати такі засоби діагностики рівня підготовки студентів: тести; розв'язування ситуаційних задач; структуровані письмові роботи; структурований за процедурою контроль практичних навичок та умінь (оцінка знань та умінь аналізувати макро- та мікроскопічні зміни органів та систем при розтині померлого від захворювань, умінь заповнити лікарські свідоцтва про смерть та перинатальну смерть, умінь підготувати та провести клініко-анатомічну конференції у вигляді рольової гри, знання видів біопсійного матеріалу).

Самостійна робота. Оцінювання самостійної роботи студентів, яке передбачено в темі поряд з аудиторною роботою, здійснюється під час поточного контролю теми на відповідному аудиторному занятті. Оцінювання тем, які виносяться лише на самостійну роботу і не входять до тем аудиторних навчальних занять, контролюється під час заліку.

8. Розподіл балів, які отримують студенти

Вид контролю – поточний.

Форма підсумкового контролю відповідно до навчального плану – залік.

Критерії оцінювання – під час оцінювання засвоєння кожної теми за поточну навчальну діяльність студенту виставляються оцінки за 4-ри бальною (традиційною) шкалою. При цьому враховуються усі види робіт, передбачені навчальною програмою. Студент має отримати оцінку з кожної теми. Форми оцінювання поточної навчальної діяльності включають контроль теоретичної та практичної підготовки. Виставлені за традиційною шкалою оцінки конвертуються у бали.

«Відмінно («5»)» – Студент правильно відповів на 90-100 % тестів формату А. Правильно, чітко, повно і логічно відповідає на стандартизовані питання поточної теми. Тісно пов'язує теорію з практикою і правильно демонструє виконання практичних навичок, правильно виконав усі завдання, які стосуються теми. Вільно інтерпретує положення теми, вміє узагальнювати матеріал.

«Добре («4»)» – Студент правильно відповів на 70-89 % тестів формату А. Правильно і по суті відповідає на питання поточної теми. Демонструє виконання практичних навичок, правильно або з незначними помилками виконав усі завдання, які стосуються теми заняття. Правильно використовує теоретичні знання для інтерпретації ситуаційних задач. Володіє необхідними практичними навичками і прийомами їх виконання в обсязі, що перевищує необхідний мінімум.

«Задовільно («3»)» – Студент правильно відповів на 60-69 % тестів формату А. Неповно, за допомогою додаткових питань, відповідає на стандартизовані питання поточної теми. Не може самостійно побудувати чітку, логічну відповідь. Під час відповіді і демонстрації виконання практичних навичок робить суттєві помилки, із суттєвими помилками виконав завдання. Студент вирішує лише легкі ситуаційні задачі, володіє лише мінімумом необхідних практичних навичок.

«Незадовільно («2»)» – Студент правильно відповів менше, ніж на 60 % тестів формату А. Не знає матеріалу поточної теми. Не може самостійно побудувати логічну відповідь на додаткові питання, не розуміє змісту матеріалу. Під час відповіді і демонстрації виконання практичних навичок робить значні, грубі помилки.

Максимальна кількість балів, яку може набрати студент за поточну навчальну діяльність при вивченні дисципліни становить 200 балів.

Мінімальна кількість балів, яку повинен набрати студент за поточну навчальну діяльність для зарахування дисципліни становить 120 балів.

Розрахунок кількості балів проводиться на підставі отриманих студентом оцінок за традиційною шкалою під час вивчення дисципліни впродовж семестру, шляхом обчислення середнього арифметичного (СА), округленого до двох знаків після коми. Отримана величина конвертується у бали за багатобальною шкалою таким чином:

$$x = \frac{CA \times 200}{5}$$

Таблиця перерахунку за 200-бальною шкалою:

4-бальна шкала	200-бальна шкала	4-бальна шкала	200-бальна шкала	4-бальна шкала	200-бальна шкала	4-бальна шкала	200-бальна шкала
5	200	4.45	178	3.92	157	3.37	135
4.97	199	4.42	177	3.89	156	3.35	134
4.95	198	4.4	176	3.87	155	3.32	133
4.92	197	4.37	175	3.84	154	3.3	132
4.9	196	4.35	174	3.82	153	3.27	131
4.87	195	4.32	173	3.79	152	3.25	130
4.85	194	4.3	172	3.77	151	3.22	129
4.82	193	4.27	171	3.74	150	3.2	128
4.8	192	4.24	170	3.72	149	3.17	127
4.77	191	4.22	169	3.7	148	3.15	126
4.75	190	4.19	168	3.67	147	3.12	125
4.72	189	4.17	167	3.65	146	3.1	124
4.7	188	4.14	166	3.62	145	3.07	123
4.67	187	4.12	165	3.57	143	3.02	121
4.65	186	4.09	164	3.55	142	3	120
4.62	185	4.07	163	3.52	141	Менше 3	Недостатньо
4.6	184	4.04	162	3.5	140		
4.57	183	4.02	161	3.47	139		
4.52	181	3.99	160	3.45	138		
4.5	180	3.97	159	3.42	137		
4.47	179	3.94	158	3.4	136		

Визначення кількості балів, яку студент набрав з дисципліни.

Оцінка з секційного курсу базується на результатах поточної навчальної діяльності та виражається за двобальною шкалою “зараховано”, або “не зараховано”. Для зарахування студент має отримати за поточну навчальну діяльність бал не менше 60% від максимальної суми балів з дисципліни (200 балів).

Бали з дисципліни незалежно конвертуються як в шкалу ECTS, так і в 4-бальну шкалу. Бали шкали ECTS у 4-бальну шкалу не конвертуються і навпаки.

Кількість балів з дисципліни, яка нарахована студентам, конвертується у шкалу *ECTS* таким чином:

Оцінка ECTS	Статистичний показник
A	Найкращі 10% студентів
B	Наступні 25% студентів
C	Наступні 30% студентів
D	Наступні 25% студентів
E	Останні 10% студентів

Бали з дисципліни для студентів, які успішно виконали програму конвертуються у традиційну 4-бальну шкалу за абсолютними критеріями таким чином:

Бали з дисципліни	Оцінка за 4-ри бальною шкалою
Від 170 до 200 балів	“5”
Від 140 до 169 балів	“4”
Від 139 балів до 120 балів	“3”
Менше 120 балів	“2”

9. Обладнання, матеріально-технічне і програмне забезпечення дисципліни

гістологічні лабораторії, секційні зали, мікроскопи, колекції макро- та мікропрепаратів (навчальна колекція та колекція Музею хвороб людини); таблиці; фото; мультимедійні презентації; методичні розробки для викладачів; методичні вказівки до практичних занять для студентів; методичні матеріали, що забезпечують самостійну роботу студентів; програмне забезпечення навчальної платформи MISA.

10. Методичне забезпечення (навчальний контент)

1. Робоча навчальна програма дисципліни;
2. Плани практичних занять та самостійної роботи студентів;
3. Методичні розробки для викладача;
4. Методичні вказівки до практичних занять для студентів;
5. Методичні матеріали, що забезпечують самостійну роботу студентів;
6. Тестові та контрольні завдання до практичних занять;
7. Питання та завдання до контролю засвоєння розділу (заліку);

10.1 Перелік питань для підготовки студентів до підсумкового контролю (заліку)

1. Патологічна анатомія як спеціальність, її значення та місце у структурі системи ОЗ в Україні.
2. Роль і місце лікаря патологоанатома у структурі охорони здоров'я.
3. Історія розвитку патологічної анатомії в Україні.
4. Посадові вимоги до лікаря-патологоанатома і персоналу відділення.
5. Обладнання та оснащення патологоанатомічного відділення (прозекторської) лікарні.
6. Порядок розтину трупів у лікувально-профілактичних закладах.
7. Техніка патологоанатомічного розтину трупа.
8. Зовнішній огляд трупа.
9. Розтин порожнин тіла і виділення внутрішніх органів.
10. Дослідження головного мозку.
11. Розтин органів ший і грудної клітки.
12. Дослідження органів дихання.
13. Розтин серця і судин.
14. Дослідження органів травлення.
15. Розтин сечостатевого органів.
16. Дослідження селезінки.
17. Дослідження кісткового мозку.
18. Дослідження лімфатичних вузлів і лімфатичної грудної протоки.
19. Дослідження кісток і суглобів.
20. Особливості розтину трупа немовляти, мертвороджених.
21. Визначення критеріїв живонародженості, мертвороженості, перинатального періоду.
22. Збереження органів після розтину, бальзамування і прибирання трупа.
23. Поняття про основне захворювання, його ускладнення, що супроводжують основне захворювання.
24. Визначення основного захворювання.
25. Визначення ускладнення основного захворювання.
26. Визначення супутніх захворювань.
27. Визначення безпосередньої причини смерті.
28. Документація щодо патологоанатомічного розтину померлих.
29. Протокол патологоанатомічного розтину та його складові частини.

30. Заповнення паспортної частини протоколу.
31. Патологоанатомічний діагноз. Складові патологоанатомічного діагнозу та патологоанатомічного епікризу.
32. Задачі патологоанатомічного епікризу.
33. Правила оформлення протоколу патологоанатомічного розтину.
34. Порядок заповнення та видачі лікарського свідоцтва про смерть.
35. Співставлення клінічного і патологоанатомічного діагнозів.
36. Методи дослідження біопсійного та операційного матеріалу.
37. Правила дослідження біопсійного, операційного і цитологічного матеріалу.
38. Обсяг робіт, що рекомендуються для гістологічного і гістохімічного дослідження секційного і біопсійного матеріалу.
39. Як здійснюється забір та доставка об'єктів для дослідження в патологоанатомічне відділення.
40. Взяття та обробка матеріалу, отриманого з різних органів і патологічних утворень.
41. Деонтологічні та етичні аспекти в патологоанатомічній практиці.
42. Роль сучасних морфологічних методів дослідження в діагностиці захворювань.
43. Патоморфологічні основи реанімації та інтенсивної терапії, їх зв'язок з судово-медичною оцінкою змін органів та тканин.
44. Деонтологія в практичній роботі лікаря-патологоанатома.

11. Рекомендована література

Обов'язкова

1. Патоморфологія: національний підручник/за ред. В.Д.Марковського, В.О.Туманського. – К.: ВСВ «Медицина», 2015. – 936 с.
2. Шлопов В. Г. Патологічна анатомія. Підручник. Нова книга 2004.
3. Основи патології за Роббінсом: переклад 10-го англійського вид.: у 2-х т./Віней Кумар, Абул К. Аббас, Джон К. Астер; наук. ред.. перекладу проф. І.Сорокіна, С.Гичка, І.Давиденко. – К.: ВСВ «Медицина», – 2020. – XII, 952 с.
4. Струков А.І., Серов В.В. Патологічна анатомія / Пер. з російської мови 4-го вид., стереотипне вид. – Х.: Факт, 1999.
5. Патологічна анатомія. Боднар Я.Я., Кузів О.Є, Романюк А.М. Тернопіль 2003
6. Патологічна анатомія (загально-патологічні процеси) /В.М.Благодаров, П.І.Червяк, К.О.Галахін, Л.О.Стеченко, В.А.Діброва, МБ.Хомінська, М.А.Конончук (за ред. В.М.Благодарова та П.І.Червяка). –К.: Генеза, 1997.
7. Клінічна патологічна анатомія / Г.І.Губіна-Вакулик, І.І.Кондаков, І.В.Сорокіна [та інші]. – Х.:Гриф, 2004. – 288 с.
8. Благодаров В. М., Вербицький В. В., Гавриш О. С., Конончук М. А., Діброва В. А. Патологія: клініко-анатомічний аналіз. - Київ. СМП «АВЕРС», 2001, 122 с.
9. Міжнародна класифікація хвороб та проблем, пов'язаних зі здоров'ям (МКХ - 10). Женева: ВОЗ, - 1,2 том, 1995.
10. Яковцова А. Ф., Кондаков І. К., Ніколенко Є. Я., Яковцова І. І., Кондаков І. І. Заключний діагноз у світлі міжнародної класифікації хвороб десятого перегляду (МКХ - 10). - Харків. 2002. - 141 с.
11. Яковцова А. Ф., Кондаков І. К., Марковський В. Д., Пісенько М. М. Клінічна патологічна анатомія. - Харків: "Гриф". - 2004. - 288 с.
12. Kumar V. Robbins Basic Pathology / Kumar V., Abbas A.K., Aster J.C. – Canada: Elsevier Health Sciences, 2017 – 952 p.
13. Anderson's Pathology // Edited by John M. Kissane. The C.V. Mosby Company. – Toronto Philadelphia, 1990. –2196 p.
14. Thomas C. Macropathology / Thomas C. – Toronto, Philadelphia : W.B. Decker Inc., 1990. –355 p.

Додаткова

1. Поспішіль Ю.О., Томашова С.А., Гаврилук О.М.Методичний посібник «Секційний курс».-Л: 2019.- 50 с.

12. Інформаційні ресурси

1. Наказ МОЗ України № 1877 від 06.09.2021 року « Про затвердження порядку проведення патологоанатомічного розтину»
<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1239-21>
2. Наказ МОЗ України № 179 від 29.03.2006 року «Про затвердження інструкції з визначення критеріїв перинатального періоду живонародженості та мертвнонародженості. Порядок реєстрації живонароджених і мертвнонароджених».
<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0427-06#Text>
3. Форма № 106/о «Лікарське свідоцтво про смерть» та
Форма № 106-2/о «Лікарське свідоцтво про перинатальну смерть»:
http://search.ligazakon.ua/l_doc2.nsf/link1/RE13024.html
4. Список кодів МКХ-10.
https://uk.wikipedia.org/wiki/%D0%A1%D0%BF%D0%B8%D1%81%D0%BE%D0%BA_%D0%BA%D0%BE%D0%B4%D1%96%D0%B2_%D0%9C%D0%9A%D0%A5-10
5. Наказ МОЗ України № 503 від 29.08.2008 року Про затвердження Методичних рекомендацій «Кодування захворюваності та смертності у відповідності до Міжнародної статистичної класифікації хвороб та споріднених проблем охорони здоров'я Десятого перегляду»:
http://uazakon.com/documents/date_c0/pg_gbcrcw/index.htm
6. Форма № 013/о «Протокол патологоанатомічного дослідження»:
<http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/z0667-12#n3>
7. Форма № 014/о «Направлення на патологогістологічне дослідження»:
<http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/z0993-13#n3>
8. Постанови Кабінету Міністрів України від 11.03.2020 р. № 211 “Про запобігання поширенню на території України гострої респіраторної хвороби COVID-19, спричиненої коронавірусом COVID-19”.